

Kritiek op camerabrillen laait verder op: drie organisaties slepen Meta voor de rechter

Laura Hoogenraad

Een samenleving waarin iedereen elkaar makkelijk kan filmen? Dat moeten we niet willen, stellen drie belangenorganisaties. Samen trekken ze op tegen de omstreden camerabril van Meta. De bril heeft naast een kleine camera ook ingebouwde speakers, een AI-assistent en stembediening.

Offlimits, een expertisecentrum dat online misbruik bestrijdt, stuurde in samenwerking met het burgerinitiatief The Firewall, een nieuw onderzoeks- en procesplatform dat zich richt op Big Tech, een sommatiebrief naar Meta waarin ze het techbedrijf opriepen om binnen twee weken de bril aan te passen of het uit de schappen te halen zolang mensen er stiekem mee gefilmd kunnen worden. Dinsdag is die termijn verstreken. Samen met Consumentenbond, die een soortgelijke sommatiebrief stuurde, willen de organisaties een kort geding tegen het techbedrijf aanspannen bij de rechtbank in Amsterdam.

Vooraf vrouwen lijken slachtoffer te zijn van de Metabril. Ook in Nederland: deze zomer las [De Telegraaf](#) een aantal weken mee in de besloten Telegramgroep 'Hard genieten' (inmiddels offline) met meer dan 32.000 leden. In het kanaal werden „ladingen” met Meta-brillen gemaakte video's gedeeld „van zeker honderden verschillende vrouwen in Nederland”, gefilmd op stranden, festivals, in supermarkten en zelfs tijdens erotische feesten, aldus de krant.

De maatschappelijke kritiek tegen de 'gluurbril' nam in de afgelopen maanden van alle kanten toe. Ook [de Autoriteit Persoonsgegevens](#) waarschuwde voor het gebruik van de brillen: zonder toestemming van degene die wordt gefilmd, is de gebruiker vrijwel altijd in overtreding van de privacywetgeving. Ook het Europees Comité voor gegevensbescherming EDPB, het collectief van de Europese toezichthouders, buigt zich over het vraagstuk en zal over een paar weken met zijn oordeel komen. [In antwoord op Kamervragen](#) laat het kabinet weten dat oordeel af te wachten voor verdere besluitvorming.

Surveillancestaat

Bewerking NRC

Maar dat proces verloopt te traag, zegt Eric Smit, oprichter van The Firewall, op het kantoor van Offlimits in Amsterdam. „Het moet nú gebeuren, we kunnen niet wachten.”

Het is van belang om nu op te treden tegen de bril om „toekomstige slachtoffers te voorkomen”, vult Offlimits-directeur Robbert Hoving aan. Op de hulplijn voor online misbruik van Offlimits hebben zich al enkele slachtoffers van de Meta AI-bril gemeld. Ze zijn gefilmd op straat, tijdens het uitgaan, op hun werk en op het strand. In sommige gevallen zijn de slachtoffers minderjarig.

Volgens de organisaties handelt Meta in strijd met een groot aantal bepalingen van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). „Je mag pas filmen, en dus iemand anders persoonsgegevens verwerken, als je daarvoor een rechtsgeldige reden hebt”, legt Hanna van Til uit, die werkzaam is als juridisch adviseur voor Offlimits. Bij beelden die zijn gemaakt met de Meta-bril is daarvan bijna nooit sprake, zegt Van Til, wat het verwerken onrechtmatig maakt.

Ook perkt de bril meerdere grondrechten in, beargumenteren de organisaties in hun sommatiebrief. Zoals het recht op privacy, het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op vergadering en vereniging. Van Til: „Durf je je nog te uiten op het moment dat je weet dat je altijd gefilmd kan worden? Durf je nog te demonstreren?”

Bij iemand met een telefoon zijn omstanders zich meer bewust van de camerafunctie, bij een bril is dat niet zo, betogen de initiatiefnemers. Bovendien past de bril volgens Smit in een reeks van vergelijkbare producten, zoals videodeurbellen. „We stevenen af op een surveillancestaat zoals George Orwell die in 1984 heeft beschreven – met een vaart die we nooit voor mogelijk hadden gehouden. Als we dit niet tegenhouden, wat gaan we dan nog meer krijgen?”

Led-lampje

Op maandagavond nodigde Meta journalisten van enkele media, waaronder *NRC*, uit voor een online gesprek met Alex Himel, de Amerikaanse topman op het gebied van *wearables*. Volgens Himel, die tijdens het gesprek zelf een AI-bril droeg, doet Meta zijn „uiterste best” om misbruik tegen te gaan maar is het bedrijf niet van plan om de brillen uit de schappen te halen.

Volgens Himel belandt het beeldmateriaal van brilgebruikers niet op de servers van Meta. Dat gebeurt alleen als de AI-functie wordt gebruikt (bijvoorbeeld als iemand vraagt „Hey Meta, beschrijf deze bloem). Als daarbij personen herkenbaar in beeld komen, worden hun gezichten geblurd, aldus Himel. Ook is er een *opt-*

out functie, waarbij gebruikers kunnen kiezen dat hun data niet worden gebruikt om AI te trainen.

Ook blijft Meta wijzen naar het lampje dat knippert aan de zijkant van de bril als iemand filmt of fotografeert. Volgens critici maakt het led-lampje onvoldoende duidelijk dat er gefilmd wordt, en is het bovendien gemakkelijk te manipuleren. Op bol.com of Amazon zijn daarvoor speciale stickers te koop. [Meta beweert](#) dat als het led-lampje „is bedekt, fysiek is gemanipuleerd of is vernietigd” de camera automatisch wordt uitgeschakeld. [Onderzoek van Consumentenbond](#) van begin september trok dat in twijfel: ondanks de update was het mogelijk om te blijven filmen met een speciale sticker die het lampje afdekte.

Privacywetgeving

Bewerking NRC

Als blijkt dat Meta persoonsgegevens verwerkt van mensen die met de camerabril worden gefilmd, schendt het bedrijf de privacywetgeving. De algemene verordening gegevensbescherming is volgens Frederik Zuiderveen Borgesius, hoogleraar ict en recht aan de Radboud Universiteit, „redelijk algemeen”. Dat brengt een voordeel met zich mee: het is niet nodig om een nieuwe wet op te tuigen voor iedere nieuwe techniek. „Het nadeel is dat de regels een tikkeltje vaag zijn.” Daarom kijkt ook de hoogleraar uit naar de aangekondigde publicatie van de Europese toezichthouders over de camerabrillen: „Over een paar weken hebben we een duidelijkere richtlijn.”

Maar zelfs als de Europese toezichthouders besluiten streng op te treden tegen de camerabrillen, is het niet gelijk een uitgemaakte zaak dat Meta inbindt, waarschuwt hij. Meta heeft zich in Ierland gevestigd, wat betekent dat het bedrijf voornamelijk naar de Ierse toezichthouder moet luisteren. En daar voorziet Zuiderveen Borgesius gelijk een probleem. „De Ierse toezichthouder kampt niet alleen met personeelstekorten, maar staat er ook om bekend over het algemeen heel *business friendly* te zijn. Ze hebben

meer de neiging om kopjes koffie te drinken met bedrijven dan om streng te handhaven.”

Wehkamp

Hoe is het om tegenover Meta in de rechtbank te zitten? Als advocaat heeft Gerrit-Jan Zwenne, tevens hoogleraar recht en de informatiemaatschappij bij de Universiteit Leiden, dat van dichtbij meegemaakt in een schadeclaim van de Data Privacy Stichting. „Big Tech haalt alles uit de kast, met een heel team van goede, dure advocaten”, zegt Zwenne telefonisch. Dat past volgens hem in de strategie van het techbedrijf. „Het lijkt vooral de bedoeling te zijn om er een heel kostbare en ingewikkelde procedure van te maken.”

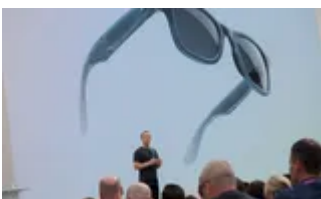
Zolang het wachten is op de uitspraak van het kort geding en de Europese toezichthouders, zijn het vooral ondernemers, bedrijven en winkeliers die een verbod kunnen handhaven door het in het huisreglement op te nemen, adviseerde ook de Autoriteit Persoonsgegevens. Vooral in ziekenhuizen, rechtbanken en religieuze gebouwen moeten mensen er zeker van zijn dat mensen niet ongemerkt gefilmd worden, stelt de toezichthouder. Onder meer Hans Anders en Wehkamp haalden de Meta-brillen uit de verkoop. En in navolging van poppodium Tivoli Vredenburg, dat vorig jaar een verbod op camerabrillen opnam in het huisreglement, volgden begin deze maand ook [36 culturele instellingen in de provincie Groningen](#).

Los van de specifieke camerabrillen roept de voortdenderende cameratechnologie „een meer deprimerende vraag” op, zegt Zwenne: „Gaan we het stoppen? Ik zie nu al reclames langskomen voor ‘knoopcamera’s’, cameraatjes zo groot als een nagel die je met een kleefstrip overal op kunt plakken.” Het kort geding is volgens hem een goede stap tegen die trend in. „Zulke zaken dragen eraan bij dat we met z’n allen het gevoel krijgen: dit is onbehoorlijk, onfatsoenlijk.”

Wanneer het kort geding precies plaatsvindt, wordt later bekendgemaakt.

[Lees ook](#)

[Filmen met een camerabril kan niet zonder toestemming. Autoriteit Persoonsgegevens waarschuwt voor risico’s van AI-gestuurde gadgets](#)

Maak NRC jouw voorkeursbron op Google

Bij Google kan je nu zelf aangeven welke nieuwsbronnen jij vaker wil zien in je zoekresultaten. [Meer informatie](#)

[Kies NRC als voorkeursbron](#) Melding voorkeursbron sluiten